

BITTERT, AMORE

CARINA BURMAN

Bittert, amore

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

AV CARINA BURMAN HAR PÅ ALBERT BONNIERS FÖRLAG

TIDIGARE UTGIVITS

Min salig bror Jean Hendrich 1993

Den tionde sånggudinnan 1996

Cromwells huvud 1998

Islandet 2001

Bremer. En biografi 2001

Babylons gator 2004

Vit som marmor 2006

K.J. En biografi över Klara Johanson 2007

Hästen från Porten 2008

Kärleksroman 2009

Djävulspakten. Gösta Ekmans liv och konstnärskap 2011

Bellman. Biografin 2019

God natt Madame 2021

Drottningar och pretender 2023

Döden tar semester 2025

www.albertbonniersforlag.se

Albert Bonniers Förlag

Box 3159, 103 63 Stockholm

info@albertbonniers.se

ISBN 978-91-0-081105-1

COPYRIGHT © Carina Burman, 2026

OMSLAG Eva Wilsson

OMSLAGSILLUSTRATION OCH KARTA Graham Samuels

FÖRSTA TRYCKNINGEN

TRYCK ScandBook, EU 2026

MÖTE I UNDERJORDEN	11
TOPOLINO	19
FRU SVENSSON FRÅN GARBATELLA	27
OVÄNTAT BESÖK	41
ETT BIBLIOTEKSFYND	50
GAMLA FLAMMOR	61
FERRAGOSTO	71
SCIROCCON	88
VINDSTRAPPAN	102
AVKLÄTT PÅ AVENTINEN	118
SPEKULATIONER	125
BEKYMMER PÅ KONTOR	136
GEORG VISAR SIG PRAKTISK	147
UR INSTITUTETS MÖRKER	163
PÅ HEMBESÖK	177
PUSSEL	186
KYLIGT I CENTRO STORICO	197
ORDVÄXLING PÅ INSTITUTET	212
NATTSUDD VID VIA VENETO	224
SKRIVBORDSJOB	236
ÄGGPLANTA I TRASTEVEERE	247
SÄLLSKAP HOS DÖDA POETER	258
PRANZO OCH PASSEGGIATA	267
ROMS TRAFIKSITUATION SKÄRSKÅDAS	276
EN AMARO, MIN ÄLSKADE?	287
EFTERORD	291

MEDVERKANDE

Florence (Florrie) Granat (40)

deckarrecensent med erfarenhet av mord

Georg Brandt (42)

tjänstledig adjunkt med samma erfarenhet

PÅ SVENSKA INSTITUTET

Bertil Lans (45)

arkeolog och t.f. institutsdirektör

Brittis Lans (42)

hans hustru, också arkeolog

Pyttan Lans (17)

deras dotter, äger ritstift och bubbelgum

Torsten "Tranquillus" Silenus (53)

arkitekt med önskat smeknamn

Vera Svensson (30)

sekreterare med farlig dragningskraft

Siv Holmkvist (23)

späd arkeolog

Knut Eklund (25)

bredaxlad arkeolog

Marianne Scott (31)

spänstig filolog

Greven av Gripsholm (74)

entusiastisk arkeolog (inkognito)

ANDRA SVENSKAR I STADEN

Edith Silfverstedt (72)

excentrisk Romkännare

Otto Belli (68)

levnadskonstnär

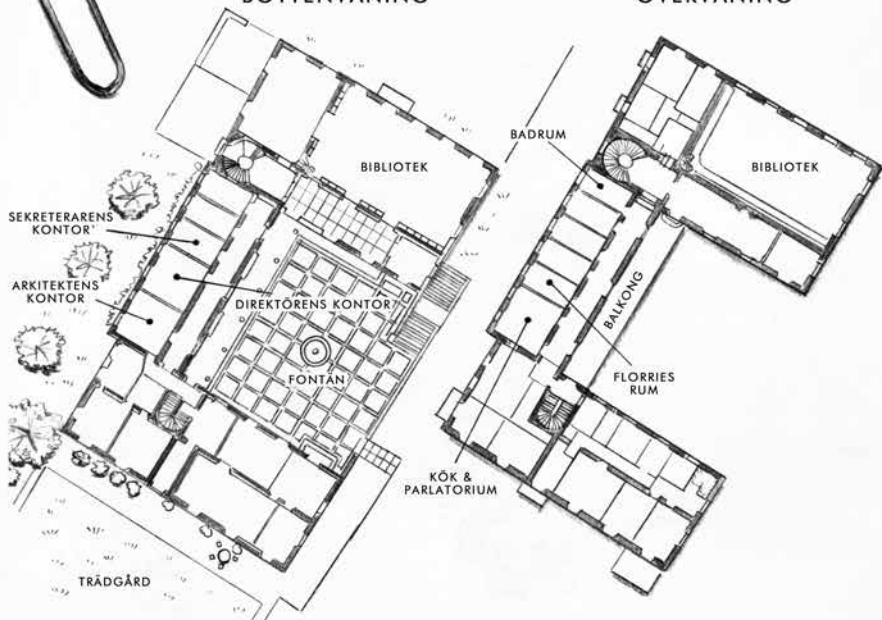
Dessutom förekommer arkeologer, poliser, en katt som kallas Bang, tre damer på Aventinen samt telefonledes också en tidningsredaktör.

Handlingen utspelar sig huvudsakligen i Rom i augusti 1956.

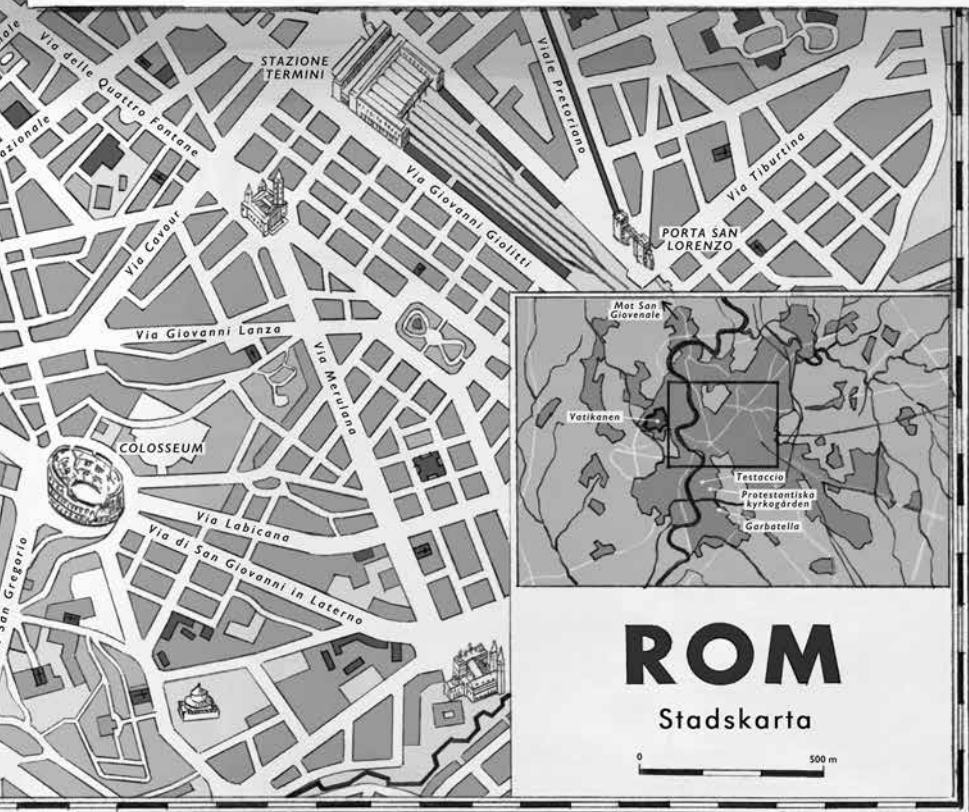

BOTTENVÅNING

ÖVERVÅNING

SVENSKA INSTITUTET I ROM

MÖTE I UNDERJORDEN

Blå var himlen, men katten var röd. Hon strök förbi skrivmaskinen och hoppade ner i mitt knä, plötsligt ointresserad av fågeln som hackade på fönstret.

”Hördu Bang, jag flyttade inte från mor för att tyranniseras av en katt!”

Katten såg upp på mig, och jag fortsatte skriva. Fågeln flaxade till och flög sin kos, antagligen skrämmd av oljudet. Här på Aventinen bor jag granne med himlen, med katt och utsikt som enda sällskap. Utanför finns det romerska ljus som konstnärer älskar, terrakottafärgade tak och ockragula hus. Längre bort syns husen på andra sidan Tibern, kyrkornas kampaniler och i fonden nästa kulle. Målad i olja hade vyn fått nordbor att sukta efter Södern. Genom fönsterspringan fläktade en svag, het vind, och i rummet var det kvavt.

Bang reste sig i mitt knä, trampade omkring på min mage och la sig tillrätta igen. – Jag kallar henne Bang, för jag har ingen aning om vad romerska katter heter, och Barbro Alving är min förebild och min stora avund. Det är augusti, året är 1956 och i detta nu rycker jag papperet ur maskinen, flyttar Helena Polonis *Mord i barm* till bokhyllan och signerar recensionen med en släng:

Florrie

Artikeln var färdig. Det var hopplöst att sitta stilla. Plikten var avklarad, brödet var säkrat ännu ett tag – det underbara

romerska brödet, vars seghet är långt från sirapslimpans och vars smak gifter sig så vackert med vin och traktens fårost ...

Jag måste vara hungrig. Det var en god stund sedan kyrkklockorna kappats med tolvkanonen från Gianicolo, och då hade jag inte ens börjat skriva. Nu ville jag ut, se människor och stad och en tallrik mat framför mig. Recensionen stoppade jag i ett kuvert och nästa recensionsbok i väskan, öppnade fönstret, slängde ut katten på taket och la på haspen mitt framför den skära nosen. Jag kunde höra henne fräsa därute. Som alla rödhåriga är Bang temperamentsfull. (Jag talar fortfarande om katten.) Korsbandet med förra veckans *Morgonposten Kamraten* låg öppnat innanför dörren, och jag slängde tidningsrullen på skrivbordet så den välte min snökula med Colosseum. Nå, det fick jag ta itu med senare.

På lätta tassar vandrade Bang bort över tegeltaken – här finns inga heta plåttak – redan glömsk av min existens. Med cigaretten otänd mellan läpparna skyndade jag nerför trappan. Inifrån värdinnans dörr trängde matos. Mor skulle baxna om hon såg mig. Kaffe och giffar till frukost istället för havregrynsgröt, vin både bittida och sent, aldrig ordentliga promenadskor och nästan alltid färggranna klänningar med vida kjolar. ”Var alltid diskret, Florrie. En bra kvinna ska inte synas för mycket.” Mor har aldrig varit i Rom.

Fyra våningar längre ner tände jag min cigarett, slank förbi portvaktsfruns dörr och vinkade till tvätterskan i bottenvåningen innan jag steg ut på Piazzetta della Fontana. Ett nytt slags hetta slog emot mig – den värme som alstras av Söderns sol, reflekterad mot svart stenläggning. Romarna har inte anammat asfalt, och inte heller moderniteter som kullersten och gatsten. De håller sig med fyrkantiga blanksvarta *sampietrini*, och det började de med medan vi därhemma hade Vasasöner och Sturemord. Så länge stenarna ligger på plats

är det ett utmärkt underlag, men inte gör det staden svalare. Torgets fontän porlade sakta och ansträngt.

På Piazza dei Cavalieri di Malta stod turistbussarna rad i rad, och svettigare än jag trängdes utlänningarna för att betrakta Peterskyrkan genom ett nyckelhål. Sällan kände jag mig så mycket som romarinna som när jag såg turister, och ändå var det inte länge sedan jag själv var en.

”Aventinen är den eviga stadens högsta kulle...”, hörde jag en guide bräka. Det är mycket troligt – i varje fall känns det så. Både uppför och nerför tar det emot.

Längs flodstranden vandrade jag till Tiberön. Som alltid stannade jag upp på bron och lutade mig över kanten. Ja. Floden var verkligen himmelsblå. Man kunde få lust att bada. Högre uppströms fanns ett badställe, men jag har badat i Tibern en gång, och det får räcka. Här fläktade det åtminstone en smula, och jag stod där en god stund och kände hur huvud och sinne blev lättare. Sedan gick jag tvärs över ön och kontrollerade att vattnet forsade även där. Dagen var osedvanligt het, också för Rom i augusti. Den fuktiga värmen sökte sig innanför kläderna, tryckte mot tinningarna och kändes nästan hotfull. Längtan efter svalka blev starkare än hungern.

Jag steg ner till antikens kyla.

Några kvarter från Tibern ligger den åldriga kyrkan Santa Cecilia in Trastevere bakom rosor och vattenkonst. Under altaret vilar helgonet självt bakom glas, vacker som dagen fast hon har bundna händer och halsen halvt avskuren. Nu är hon tack och lov i marmor.

Mitt mål var den riktiga Cecilias villa, som grävts ut i kyrkans källare. Där nere känner jag hur historien blir som ett gummiband, och så tänker jag på flickan som bodde där och vandrade samma gator som jag. Då kan jag bli sentimental. Ju längre ner i underjorden jag kom desto bättre blev humöret,

och lika pigg som vanligt lät jag mig förföras av romerska mosaiker.

Inne i sitt kapell hade benediktinernunnorna börjat sjunga. Högt ovanför oss ringde kampanilens klockor. Också djupt under jorden hördes de. Fångad av mina egna tankar märkte jag först inte att någon ropade.

”Florrie! *Florrie!*”

Klockorna ringde upp den bergtagna ur djupet. Rösten väckte mig.

”Florrie! Visst är det väl du, Florence Granat, en gång Uppsalas stolthet?”

Det var något i rösten, i det retsamma och samtidigt övervallande tonfallet som var bekant. Jag vände mig om, och där stod en man som helt nyss var en glad student – nyss, för snart tjugo år sedan.

”Nä dra på trissor! Bertil? Bertil Lans från klassisk fornkunskap? Vad gör du här?”

Han kom emot mig med utsträckta händer och grep mina båda, och så stod vi där och såg på varandra. Hur jag förändrats visste jag ganska väl – lite mörkare, lite tyngre, lite tråkigare – men uppenbarligen var jag mig tillräckligt lik för att identifieras i underjordiskt halvmörker i främmande land. När jag var ung studentska var Bertil amanuens och övervakade våra praktiska övningar med antika krukskärvor. Han var så pass mycket äldre att vi respekterade honom, men nog jämnårig för att vi skulle svärma för honom och inte helt sakna hopp. Jag mindes honom rakare, blondare och liksom skarpare i konturerna, men han såg fortfarande bra ut, med stora, grå ögon – så mörka att de ibland föreföll bruna – något förminskade av ett par baglösa glasögon. Han hade skaffat skägg, välansat och rödblont. Huden var inte ljus och fräknig, som på många rödlätta, utan solbränd. Han hade säckiga linnebyxor, saknade slips och bar sandaler med

strumpor i – något jag alltid tyckt verkar suspekt, men som möjligen kunde förklaras av det romerska gatudammet.

”Snarare borde väl jag fråga vad du gör här! Är inte du ... författarinna?”

”Journalist. Jag tog en turistresa och så blev jag kvar.”

”Har du ätit?”

I Sverige hade det varit en märklig fråga när klockan gick på halv tre, men romarna har sena vanor. Här finns en bar i varje kvarter och en krog i åtminstone vartannat.

Strax satt vi alltså på närmaste trattoria och var filosofiska över menyn. Bertil tittade upp över brillorna, jag gjorde en min, han skrattade, och jag slog fast att penne med tomatsås och en portion blandade grönsaker från grillen skulle passa utmärkt. Bertil beställde på smattrande italienska, där jag inte urskilde mer än ett lösryckt ”acqua”, och innan vi hunnit säga ett enda ord stod bröd, vatten och vin på bordet. Fortfarande känns det exotiskt att vin slängs fram så där utan vidare, men mitt på eftermiddagen i nästan fyrtio graders värme kunde det finnas skäl att vara försiktig. Nu är inte försiktighet min främsta dygd – då hade jag väl inte suttit i Rom denna augustidag utan på något gotländskt pensionat med mor – så jag lät Bertil servera mig och sa så äntligen:

”Berätta!”

”När sågs vi sist? Före kriget?”

Jag försökte minnas studenttiden. Det var några riktigt lustiga år där i början – ibland kanske väl roliga – innan jag råkade ut för ett skrämskott, nyktrade till, ägnade mig åt studier och djup intellektualism samt valde Kvinnliga studentföreningens diskussionsaftnar framför nationens kavajskutt. Klassisk fornkunskap läste jag precis vid vändpunkten och var alltså lättsinnig vid den historiska översikten och tungsint vid krukskärorna.

”En god bit före, skulle jag tro.”

”Jag blev klar med min avhandling, gifte mig, fick barn, fick grävjobb ... ungefär så är det. Minns du Brittis?”

Frun hette Ann-Britt, var arkeolog och kunde mycket väl ha rört sig bland krukskärvorna på Gustavianum, men jag kom inget ihåg och skyllde på att det var lite besvärligt där ett tag. Bertil trodde att det berodde på pappas död, och det lät jag honom tro. Istället berättade jag om tidningen, om tiden som journalist och om mina deckarrecessioner. En avundsvärd tillvaro, tyckte han just när maten kom in, och så talade han länge om etrusker, för det var sådana han umgicks med. Eller i varje fall deras gravar.

”Just nu gräver vi i San Giovenale. Har du hört talas om det? Det ligger norr om Rom utanför byn Blera.”

Det hade jag, men jag lät honom berätta. Maten gjorde mig vänligt stämd. Därefter jämförde vi civilstånd och familj. Bertil och Brittis hade fyra eller fem barn (han visste hur många, det var jag som glömde), och frun skulle snart komma ner till Rom.

”Hon tar visst Pyttan med sig.”

”Pyttan?”

”Ja, Patricia. Vår äldsta.”

Bertil var inte den sortens man som imponerades av mina år med journalistiskt bohemi i gamla Klara, men historien om min kollaps i våras gjorde intryck. Uppenbarligen hade jag vänt ut och in på ögonen mitt i en utläggning om den svenska detektivromanens utveckling och graciöst segnat ner på redaktörens golv. För mig blev det svart ända tills redaktören försökte väcka mig med ett glas dålig visky.

”Vilken tidning är det nu du skriver i?” frågade Bertil, och jag såg på hans blick att han tänkte på *Dagens Nyheter*, *Stockholms-Tidningen* eller till och med *Svenska Dagbladet*. Han blev lite stel vid svaret, för man behöver inte vara politiskt insatt för att begripa att *Morgonposten Kamraten* är en vänsterblaska.

Bertil föredrog tydligen andra alternativ, bland tidningar och partier.

”Och så skickades jag söderut för att vila upp mig – och vem kan lämna Rom när man väl kommit hit?”

De flesta turister åkte hem. Inte jag. Jag flydde från Sverige, flyttade min recensentverksamhet till Rom – jag behövde bara böckerna och min skrivmaskin – och har inte den ringaste tanke på att resa hem. Nu bor mor ensam i min våning i Vasastan. Det känns gott att ha hela Europa mellan oss.

Bertil utlät sig om Roms fördelar, och jag nickade och tänkte på allt jag inte berättat – mordet i Venedig, utredningen och den trevlige adjunkt, som varit min bänkkamrat i bussen. Inte heller nämnde jag att jag så när blivit dränkt i Tibern. Däremot berättade jag om livet hos Birgittasystrarna på Piazza Farnese, där jag bodde första tiden.

”Lydnad, fattigdom och kyskhet?” raljerade Bertil.

”Jag bodde på gästhemmet”, sa jag något stelt. ”Men nu bor jag på Aventinen.”

Snart var pastan uppäten och grönsakerna ett minne blott. Som om vi vore studenter och inte moget folk hade vi klämt i oss större delen av en karaff *vino rosso*. Bertil hällde upp det sista i mitt glas.

”Har du varit på Svenska institutet?”

Det hade jag inte.

”Kom och hälsa på! Jag vikarierar för direktören, som är på utgrävningen veckor i sträck.”

Han var entusiastisk: huset var bara femton år gammalt, stort och vackert och beläget i utkanten av Borgheseparken. Jag tvekade. Parken ligger en god bit från Aventinen.

”Vi har en trädgård. Och huset är svalt. En *aperitivo* imorgon? Det är ju ändå lördag.”

Redan under de där aprildagarna när jag var turist hade jag

lärt mig att så gör romarna. De träffas över en aperitif, och sedan förväntas man gå skilda vägar och äta middag. Jag tackade ja, men för säkerhets skull tog jag telefonnumret ifall jag skulle bli plötsligt opasslig.

”Jag kan komma och hämta dig”, sa Bertil, när han såg min tvekan. ”Halv sex? Jag har bil, och den är så rostig att det känns som att åka cabriolet.”

Då kunde jag inte motstå erbjudandet längre, så jag gav honom min adress och förklarade att jag såg fram emot det. Vi skildes översvallande, och sedan hittade jag en skuggig bänk och satte mig med nästa recensionsbok.

TOPOLINO

Varenda kotte i huset visste att jag skulle träffa någon. Portvaktsfrun var van vid ensamma excentriska damer, med eller utan katt, men min värdinna (kattens ägare) oroade sig för mitt sociala liv. Tvätterskan på nedre botten kunde mina kläder på sina fem fingrar, så när jag på eftermiddagen stack in näsan och frågade om hon var färdig med min gula klänning anade hon ugglor i mossen.

”Det är inte bra att bära gult om man ska träffa en herre, *signora*. Den här värmen!” Hon fläktade sig med ena handen, som för att visa hur svettig man blir. ”Ni förstår, *signora*, det syns mycket tydligare i ljusa färger. Men om ni byter genast kan jag få den där blå snygg till imorgon.” Hon sänkte rösten och fortsatte i en väsning: ”Ni har spillt tomat på era behag, *signora*.”

Visserligen är jag högeligen ogift, men här i landet blir man fru så fort man lämnat sin första ungdom. Allt annat vore en förolämpning. Så signoran gick upp till sig, bytte till en solklänning som vuxna människor inte visar sig i offentligt och lämnade in den medelhavsblå, som klockan två dagen därpå levererades tillsammans med den gula samt en bunt mer eller mindre onämbara.

När Bertil vid tjuo i sex dök upp i sin lilla Fiat var husets invånare uppradade som inför ett kungabesök. Tvätterskan hade strukit undan håret och bytt huvudklut, värdinnan höll Bang i famnen och såg välvillig ut, Bang la huvudet på sned och försökte verka söt och portvaktsfrun lutade sig ut genom

fönstret med en min som om hon vore på bio. Bilen tvärnitade framför dörren. Den var av den populära modell som kallas Topolino och hade alla rutor nervevade. Lacken var klargul med bruna fläckar, som gjorde att bilen påminde om en övermogen banan. Bertil hade haft rätt om rosten.

”Välkommen till Piazzetta della Fontana”, sa jag. Bertil steg ur bilen, luftpussade mig på kinderna, förklarade sig förtrolad och öppnade passagerardörren. Han hade hyfsat till sig sedan trettioalet. Jag svängde in benen och samlade ihop de flödande gyllene kjolarna – ja, jag tog den gula. Jag är en vuxen människa, och tvätterskan är inte min mor. Förresten matchade den bilen riktigt bra.

”Så schangtilt att bli hämtad med automobil!”

”Det är väl det minsta jag kan göra när jag tvingar dig till andra sidan stan! Låt oss göra en sväng kring den här fontänen – den intresserar mig.”

”Romersk sarkofag, gissar jag.”

”De finns överallt. Antagligen tyckte de gamla romarna samma sak, med tanke på hur ofta de återanvände dem. Den är rätt liten, så det är nog ett barns. Inget märkvärdigt, så vitt jag kan se. Det är som de etruskiska brandurnorna – av dem går det tretton på dussinnet.”

Bertils relation till etrusker var ungefär som min till deckare – de var hans arbete och levebröd och tycktes stå hans hjärta närmare än fru och barn. Själv hade jag inget att tillägga, så jag teg fram till Circus Maximus.

”Visste du att den här gamla rännarbanan var bebyggd ända in på tjugotalet och att Mussolini frilade den? Den lär vara bra att rasta hundar på.”

”Hur länge har du bott i Rom?” frågade jag.

”Tja, av och till sen trettiotre. Det var då jag gick den arkeologiska kursen.”

I ett nu mindes jag ett föredrag om ... kan det ha varit Augustusmausoleet? Hade vi inte haft något slags studentförening, där vi var djupa kring antiken tillsammans? Jo. Så var det.

”De senaste tio åren har jag grävt rätt mycket i Italien. Mest i Rom, förstås. Brittis säger att barnen undrar vad det är för främmande farbror som sitter vid köksbordet på julafton – minstingen ska till och med ha sagt att tomten väl ska ha vitt skägg och inte rött. Jag tror hon skämtar. Åtminstone hoppas jag det.” Bertil såg på mig. De andra bilarna kändes obehagligt nära. ”Hur hamnade du på Aventinen?”

”För att en av birgittinernunnorna visste att systemen till frun på baren på Piazza Farnese har en kusin som är gift med syslingen till en fru som hade ett rum ledigt – visserligen högst upp på Aventinen, men med tillgång till toalett, kylskåp och katt. Så jag tog det. Billigt är det också, mycket billigare än Birgittasystrarnas gästhem. Men posten låter jag fortfarande gå till nunnorna. Det blir enklare så.”

Bertil skrattade och grep skämtsamt om min pojkklippta nacke. Jag vred mig undan. Utanför susade Colosseum förbi, och jag kände hur aningen av ett minne fladdrade förbi. Vad det var visste jag inte, men det fanns där. En bil bakom oss tutade, och Bertil tutade tillbaka. Han körde med stor beslutsamhet, med plötsliga gasningar och lika plötsliga inbromsningar. Trafikrytmen spelade säkert in, men jag undrade om han inte försökte slå italienarna i deras främsta gren – livsfarlig bilkörning. Ratten skötte han med vänster hand och hade alltså den högra fri att gestikulera med – dels för att understryka vad han sa, dels för att utdela förolämpningar till medtrafikanterna.

”Men jä- *Vaffanculo!* Bonnläpp där!”

Den där studentföreningen ... vad hette den? Nej, helt borta. Vi hade gästföreläsare ibland, det mindes jag. Ibland kom

också utläningar, som väl var i Sverige av andra orsaker. En gång hörde vi en tysk professor – kan det verkligen ha varit en tysk? Så kort tid före kriget? – och efteråt hade vi postseminarium...

En ny inbromsning. Vi var förbi Colosseum och nu susade den ena berömda ruinen efter den andra förbi. Bertil tryckte på gaspedalen. Minnet av postseminariet blev sakta starkare.

Bromsning. Svordom. Vältalig gest. Det måste vara något särskilt svårt trafikbrott som den korsande bilen begått, för Bertil var tvungen att släppa ratten med båda händerna för att riktigt uttrycka sig.

Ur närmare två decenniers damm och rätt många glas dåligt vin steg nu minnet jag nyss anat. Där var postseminariet, samtalen och vinflaskorna på borden. När Bertil gestikulerade med sina faktiskt rätt vackra händer kom erinringen av en känsla, en blandning av vällust och ångest. Ja. Så var det. I en mörk vrå hade jag och Bertil blivit mer än vänskapliga, och vem vet vad som kunnat hända om inte en kamrat stuckit in huvudet, ropat på mig och frågat om vi skulle göra sällskap hemåt. Ute hade det varit isande kallt, och jag var redan så olycklig att jag inte ens skämdes.

Förhoppningsvis kom han inte ihåg det.

”Hur länge har ni varit gifta?” frågade jag och berömde mig själv för att jag kunde hålla kvar tråden i samtalet.

”Sen trettioåtta. På våren måste det ha varit, för Pyttan föddes precis före nyår.” Jag gav ifrån mig ett menande läte och höjde ett ögonbryn. ”Hon kom för tidigt”, la han till. Nå, i varje fall var han inte gift när vi gjorde vad det nu var vi gjorde. En flicka kan inte minnas allt hon haft för sig.

Han svor till så det osade, och jag frågade om han talade flytande italienska.

”Jodå. Det går riktigt bra. Men på institutet har vi glädjen att

ha en fullt tvåspråkig sekreterare – trevlig flicka, du kommer att gilla henne. Skulle tro hon är halvitalienska. De brukar vara det.”

”Vad ska man egentligen med ett svenskt institut till?”

Guideboken teg i den frågan, annars hade jag tagit reda på det själv.

”Länder som vill göra utgrävningar här i Italien måste ha ett arkeologiskt institut – ja, och så har vi lite språkvetare, konsthistoriker, vanliga historiker och annat avskrap ... och en arkitekt, eftersom det krävs för de arkeologiska ritningarna. Kommer du ihåg Tranquillus?”

”Herregud, Tranquillus! Jag har inte tänkt på honom på år och dag!”

I universitetsstäderna vänjer man sig vid original, men Tranquillus var ett särfall också i trettioalets Uppsala. Han var en mycket livlig man, nästan nervös, som aldrig kunde vara tyst och sällan lät andra tala till punkt. Dessutom klädde han sig märkligt – ibland (om jag inte bättrat på minnet) i något slags gammal jackettrock, där han prytt slagen med nålar för allt från Klassiska föreningen och Bellmanssällskapet till IFK Norrköping och Husmödrarnas högerklubb. I mina ögon var han uråldrig, men på den tiden kan han inte ha varit mycket över trettio. Yngre än jag idag, alltså.

”Han är vår arkitekt.”

Jag började gapskratta. Vi hade lämnat den antika omgivningen och var på väg längs en av de breda, moderna gatorna.

”Minns du att han hjälpte till på konsthistorikernas bibliotek? Han blev tydligen så såld på de arkitekturhistoriska skrifterna att han beslöt sig för att bli arkitekt, och sen ritade han funkishus i några år innan han kom hit.”

Det lät så otroligt att jag nöjde mig med att skaka på huvudet.

”Egentligen heter han Torsten Silenus. Tilltala honom inte Tranquillus vad du gör. Det ger tydligen obehagliga associationer.”

”Har han bytt garderob, också?”

”Han ser faktiskt fullt normal ut. Nästan elegant. Uppenbarligen är det aldrig för sent att bättra sig.” Han gjorde en gest mot sina skrynkliga byxor och bromsade tvärt. Något krasade till, och han kastade en blick över axeln. ”Det var visst inte vi. Vilken tur!”

Plötsligt insåg jag varför Bertil var en så dålig bilförare: han var mer intresserad av sina kvinnliga medtrafikanter än av trafiken. Det spelade ingen roll om de satt i bil, grenslade en vespa eller spatserade i höga klackar längs trottoarerna – Bertils blickar följde dem alla, de mörka och ljusa, de unga och halvgamla, matronor och tonårsflickor, de eleganta i sommar-dräkt och de lättklädda, svettblanka, med bara ben under vida kjolar. Många halvöppna munnar flämtade längs trottoaren, och det behövdes inget smink för att bli rosig om kinderna.

”Snygga spiror!” kommenterade han en flicksnärta i bal-longkjol och höll på att köra rätt in i en turistgrupp, som stannat mitt i gatan för att beundra Santa Maria Maggiore, en enorm kyrka som står likt en vattendelare mitt i gatan.

”Se upp för hundra gubbar!” ropade jag. Nyss var jag själv turist.

Karln kunde väl inte ha skumma avsikter? Inte tänkte han sig väl att en medelålders kvinna utan make är så desperat att hon ger sig i lag med vem som helst? Jag hoppades innerligt att han inte mindes det där postseminariet.

”Brittis påstår att jag är en bildåre!” förklarade Bertil muntert. Jag kände viss sympati med frun. Han var fortfarande en snygg karl, men här skulle det minsann inte bli något.

”Och så påstår hon att jag är gubbsjuk. Vad tror du?”

Han lät bli att köra över ett ungt par som smidigt skuttade över gatan. Pojken var rätt näpen. Jag såg bjälken i mitt eget öga.

”Vi har knappt träffats på tjugo år, så hur skulle jag kunna veta det?”

Jag häpnade själv över hur diplomatisk jag lät. Samtidigt blev min röst lite ljusare och vänare, och jag sa åt mig själv på skarpen att inte göra mig till.

”Du är faktiskt ganska välbevarad, Florrie!”

Som en etruskisk urna? På det fick han inget svar. Bertil tiggde komplimanger, men jag tänkte då inte nappa.

”Jag tänkte vi skulle ta vägen genom parken, så du får se den. Har du varit i Villa Borghese?”

Att det var en stor park visste jag, men dit hade jag aldrig tagit mig.

”Jag brukar gå upp på Palatinen när det blir för varmt – eller vandra längs Tibern. Eller gå på museum.”

Bertil slirade till mot en trottoar men rätade tack och lov upp bilen. En hindlik italienska visade fingrarna på ett särskilt förolämpande sätt. Kanske det varit bättre att promenera, trots allt.

Plötsligt blev det skugga. Runt omkring oss lutade pinjerna sina breda hjässor, och en svag vind rasslade i löven på pilar och plataner. Då och då dök det upp ekotempel, ruiner, en liten sjö där ett tempel speglade sig – och mitt bland detta människor som spatserade, satt på caféer, rodde i små båtar, lekte med barn ...

Så svängde vi igen. Bertil bromsade in vid en korsning, rullade in på en gatstump och stannade nedanför en ståtlig skapelse.

”Nå, vad tycks?”

Huset var mycket svenskt och mycket italienskt – byggt i

tegel, med källarvåning i sten, två etage där ovanför och mit-
tenvåningen markerad med höga fönster, som om den vore
en balsal. Det kunde ha varit en rikemansvilla på Djursholm,
men detta var lärdomens hemvist, och de höga fönstren lät
ljusmängderna strömma in över bibliotekets forskare.

Det fanns alltså något dubbelt över huset – det var samtidigt
palats och akademi, Italien och Sverige. Dubbelheten förstärk-
tes av Söderns träd och växter omkring huset.

Trappor löpte upp till huset genom en järngrind. Vi kom
upp på en innergård, omgiven av fasader på tre sidor och prydd
med en fontän, där en bronsdelfin spottade vatten, tyglad av
en muskelstark najad. Det vilade ett djupt lugn över gården.

”Välkommen till mitt Tusculum!” sa Bertil och öppnade
dörren.